

מרובה פרק שביעי בבא קמא

עג.

עין משפט
נר מצוה

(א) כ"א דלמיז (ב) וקדושין
נב. כ"א כב. פנהדרין כ.א.
(ג) [מדרש. טז. כ"ב. כ"ג]
קטן: מכות ו. שבתות לב.
תמורה (ה): ד. ז"ל עמט
ה"ל. עב תמרה) כ"א
פסוקי. (ו) רש"ל מ"ו. (ז) ודף
עב ע"ז ד"ה מלחן].

גלוין הש"ס

גב' ביע"ל ק"ג. עין
מג"א שם עמ' ס"ק טו.

מוסף רש"י

משום פסידא
דלקוחות. שלקחו עדות
על פיו ותסת נענין עד
משר וידעין לא היה ידוע
שהוא פסול (פנהדרין כ.א).
מאי בינייהו. כון שני מרי
טעמא דרבא (שם). תרי
לחד ותרי לחד. מרי
כמות שהעידו בכת וז.
שני אמרו לכל אחד עמט
היהם במקום פלוני. חידוש
ליכא. פסידא דלקוחות
ליכא (שם). דפסוליהו.
לחי מרי. בגולגולתא.
שהעידו שגולין הס על
גולה שגולו ניטן. חידוש
ליכא. דהא מילתא אחרינא
קמסדי. אכל פסידא
דלקוחות ליכא (שם).
ביע"ל ק"ג. י"ח שם
מדעת בלאו מילתא (כ"ח)
(כ"א): עד וזמס הכא. לוי
העומד מחלוו כפ"ק
דעריבין (טו). קדושין
שלא נסקרו ליכא כה"ס
מקדש (קדושין נא). גילוי
דעת בניטין שהשולח גט
(גיטין לז). מומר אכל
נבלת להכשיל לקמן
(פנהדרין כו). סימני הלכות
הן שחלקן כהם אבי רבא
ובכל מקום הלכה כרבא
מן מחלו (פדושין כ.ב).

פסידא דלקוחות. שחתמוהו על שטר מכירה צינתיים: מאי צינתיים. צין הני מרתי לישנא דרבא: כרי לחד. עמנו הייתם וטרי אחרתי לחד לדיכא חידושא: **בגולגולתא.** שלא היומיהו אלא העידו שנים על אלו שהן גולגולת והכא ליכא למימר סמוך אהני דהא מילתא אחרימא היא: **יע"ל ק"ג.** סימני שמועות הן וזו אחד מהן עד וזמס: **פסולין הוו.** ואין עדותן עדות: **אמאי משלמי.** על הטביחה: **כי הדרי מיתומי אגניבה.** כשהחזירין ויזומין על הגניבה איגללי מילתא כו': ה"ג **והלכא שפיעדו בכס אחס והוזמו.** ולא גרסינן והוזמו בכס אחס דכיון דהעידו צבת אחס ליכא למימר בשעת עדות טביחה פסולין הוו ואפילו אי אמרינן למפרע נפסל דהא תוך כדי דיבור הוה והזמה לא איכפת לן אי צבת אחס אי בזה אחר זה ובלכד שזומו על הטביחה תחילה: **היו שנים מעידים אוטו שגנב וכן.** עזמס מעידים אותו שטבח: **כטלה כולה.** ומשלמי כפל והוא פטור דכיון דלא גנב לא טבח ואפילו חזרו והוזמו על הטביחה (פנהדרין: הוזמו על הטביחה. ולא על הגניבה: כמה **דברים אמורים.** הדוא משלם כפל ולא כפל עדות גניבה בשתי עדות: **כס אחס בזה אחר זה.** שהעידו היום על הגניבה ואמרו בחדד בשעת גנב ולמחר על הטביחה ואמרו בשני בשעת טבח: **וא"ר יוסי.** דכי אמרי להו סהדי עמנו הייתם ציוס שני הוזמו אף על הגניבה שציוס ראשון מהיכא תיתי האי: **ומאי ינישו כו' אכל בעדות אחס בכס אחס.** שהעידו על שתייהן זו בתוך כדי דיבור של זו ואמרו בחדד בשעת גנב ובשני בשעת טבח והוזמו על שני בשעת ואע"ג דאחחד בשעת לא איתום מיהו איגללי מילתא דכי אסהוד פסולין הוו דסבר ר' יוסי למפרע הוא נפסל ובטלה כל עדות אחת עשה שכולה עדות אחת היא: **כדי דיבור.** לקמן (ע"ז) מפרש: **מכאן ולהבא.** מיום שהוזמו ולא מיום שהעידו: **אגניבה דלא מיתומי לא איסוזס.** ואע"ג דבהדדי אסהדו ליה הא לא אחלי פסוליהו מההיא שעתא דלימא אע"ג דאחחד בשעת לא איתום מיהו שעת עדותן שעת פסלות היתה: **איסוזמו להו (גמ') אגניבה.** האי איתוזמו לאו הזמה דוקא (קטן) לשלם ממון אלא איפסלו להו אגניבה משום פסול עדות: לא

משום פסידא דלקוחות מאי צינתייהו (פנהדרין כ.א) דאסהדו ביה תרי לחד ותרי לחד אי נמי דפסלינהו בגולגולתא להך לישנא דאמרת משום חידוש ליכא להך לישנא דאמרת משום פסידא דלקוחות איכא אמר רבי ירמיה מדפתי עבד רב פפא עובדא כוותיה דרבא רב אשי אמר הלכתא כוותיה דאביי (ההלכתא כוותיה דאביי. ביע"ל ק"ג) **תנן** גבב על פי שנים ומבחה ומכר על פיהם וגמצאו וזומין משלמין את הכל מאי לאו שהעידו על הגניבה וחזרו והעידו על הטביחה והוזמו על הגניבה וחזרו והוזמו על הטביחה ואי סלקא דעתך למפרע הוא נפסל הני כיון דאיתוזמו להו אגניבה איגללי מילתא למפרע דכי אסהדו אטביחה פסולין הוו אמאי משלמין אטביחה אמרי הכא במאי עסקינן כגון שהוזמו על הטביחה תחילה אמרי סוף סוף כי הדרי מיתומי אגניבה איגללי מילתא דכי אסהדו אטביחה פסולין הוו אמאי משלמי אטביחה והלכתא שהעידו בבת אחת והוזמו לימא כתנאי היו שנים מעידין אותו שגנב והן מעידין אותו שטבח והוזמו על הגניבה עדות שבטלה מקצתה בשלמי כפל והן משלמין תשלומי שלשה א"ר יוסי כד"א בשתי עדות אבל בעדות אחת עדות שבטלה מקצתה בבלה כולה מאי בשתי עדות ומאי בשתי עדות בשתי עדות בשתי עדות בשתי עדות בשתי עדות אחת בכת אחת בזה אחר זה וא"ר יוסי בעדות אחת בכת אחת בזה אחר זה כי מסהדי אגניבה והדר מסהדי אטביחה כי מיתומי אטביחה (עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה ואיתוזמו להו אגניבה מהיכא תיתי הך אלא לאו בשתי עדות בעדות אחת כעין שתי עדות ומאי ינישו כו' אחת בזה אחר זה אבל בעדות אחת בכת אחת לא וסברוה דכולי עלמא (בתוך כדי דיבור כדיבור דמי מאי לאו בהא קמיפלגי דרבנן סברי מכאן ולהבא הוא נפסל וכיון דמההיא שעתא קא מיתומי אטביחה דקא מיתומי איתוזם אגניבה דלא מיתומי לא איתוזם ר' יוסי סבר למפרע הוא נפסל וכיון דמיד כי אסהדו הוא דמיפסלי כי איתוזמו להו אגניבה דהא תוך כדי דיבור כדיבור דמי אמרי אי תוך כדי דיבור כדיבור דמי דכולי עלמא למפרע הוא נפסל אלא הכא בתוך כדי דיבור כדיבור דמי קא מיפלגי רבנן סברי תוך כדי דיבור לא

משום פסידא דלקוחות. י"מ דהא דמישינן לפסידא דלקוחות היינו דוקא היכא דאיכא עדי מסירה ידעיה שהשטר אמת ואין נראה לא"כ איכא צינתייהו עובדא היכא דלין עדים אלא החתומים על השטר: **דאסהדו ביה תרי בחד ותרי בחד.** משמע לפי שיש שני מיתומים על כל אחד ואחד לא היו חידוש ומימה מה נצק הרי מרי כמאה הוו ונראה לפרש דאסהדו ביה תרי בחד כגון שאין הניזומין מסייע אחד לחזירו שאין האחד יודע כלום בעדותו של חזירו שראה אחד מתלון זה ואחד מתלון זה או צהודה אחר הודאה ואלו שנים מיתומים אט שניהם שק שוים אלו כמו אחרים ולא נקט האי לישנא אלא משום דמשתמע מיניה שאין המזומין מסייעין זה את זה: **אי נמי דפסלינהו בגולגולתא.** והא דאמר' צפרק זה צורר (פנהדרין קד טו): **דהיחא מתנה דהוו חתים עליה תרי גולגין סבר רב פפא צר שמואל לאכשוריה משום דהא לא אכרינא עליהו ומסיק גולגין דאורייתא לא צעי הכרזה ולא מיישינן לפסידא דמקבל מתנה אע"ג דפסידא דלקוחות לאו דוקא דה"מ דיש לחוש לפסידא דמקבל מתנה מ"מ פסלינן להיחא מתנה דמיירי שכרן העידו עליהן צצ"ד קודם שחתמו צצטר מתנה או לא נראית היחא שטר מתנה עד אחר שגודע פסולין צצ"ד ואע"ג דזמנה קודם יש לחוש שמה הקדימו כדפרישית לעיל) ומיזה הוא עובדא דפרק זה צורר (גם דף טו). שדת אמר קמאי דירי גנב כו' לדיני נפשות פשיטא שיש לפוסלו למפרע והוי מצי למימר איכא צינתייהו לענין דיני נפשות או לאסור אשה לבעלה ולענין גיטין וקדושין ועדות החדש דלעטמא דחידוש אין לפוסלן למפרע ולעטמא דפסידא דלקוחות פוסלין למפרע לכל אלו אלא לדחיק לאכשורי דאיכא צינתייהו לענין ממון:**

והוזמו ע' הגניבה וחזרו והוזמו ע' הטביחה. וא"ת אפי' למאן דאמר מכאן ולהבא הוא נפסל תקשה דמכל מקום אם אין גניבה אין טביחה ומסירה ושחזור והוזמו על הטביחה אמאי משלמין ו"ל משום דקסבר הכחשה תחילת הזמה היא: **שהעידו בכת אחת והוזמו.** דכיון שהעידו צבת אחת ליכא למימר בשעת עדות טביחה פסולין היו אע"ג דלמפרע הוא נפסל דכיון שהעידו צבת אחת כשרים היו כשהעידו על הטביחה כיון שהיו יכולין לחזור צהן על העדות של גניבה דתוך כדי דיבור הוה ועל מה שפירש צקונטרס דלא גרסינן והוזמו צבת אחת דבהזמה לא איכפת לן אי צבת אחת אי בזה אחר זה משום שאם הוזמו על הגניבה תחילה הוו מוכחשים על הטביחה על הגניבה משום דאחריהם הוה מוכחשים על הטביחה צבלה כל העדות משום דתוך כדי דיבור כדיבור דמי ואם צבלו לישב מירון זה לכברת אצני דלקמן דסבר הכחשה לאו תחילת הזמה היא נרין לגרוס והוזמו צבת אחת אכל אין לחוש שאין הגמרא חושש עמה לישב דברי אצני אלא כמה שאמר למפרע הוא נפסל והולך ומתוך לפי שיטת המקשה הסובר דהכחשה תחילת הזמה היא כדפרישית לעיל וכן לקמן כי משני מתני' לצניי אהא דאמר הכחשה לאו תחילת הזמה היא ומקוץ לה כשהוזמו תחילה על הטביחה אין מושג לתוך למאי דאמר אצני למפרע הוא נפסל כי לפי זה היה נרין להעמידה כגון שהעידו צבת אחת אלא דדרך הגמרא הוא שאין מושג לתוך אלא הקושיא שמקשה לו:

פ"א א מ"י פ"כ מהל' עדות הלכה ג:
צ ב מ"י פ"ח מהלכות
אכל ה"ל ס וע"ש ופ"ב
מהלכות שבעות ה"ל יח
ועין מהשגות וצ"ח ופ"כ
מהל' עדות ה"ל ג ועין
מהלכות וצ"ח ופ"י מהל'
מהלכות ה"ל ו פ"ב מהל'
תמורה ה"ל ד סמג עשין לו
קו ולאין רמא טושיע ר"ד
כ"י דלד ספיף לא לג
ופ"י שם ספיף כד כה
ועושי' ח"מ כ"י כע ספיף
א ופ"י דפסל ספיף י:

(6) (לעולם רש"ע)

הגהות הב"ח

(6) ג' דוקא אפכינהו ואומינהו:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אי דמאחר כי יום שני הוה. וקשה לי הא בזה לא בעי שלומי דכי העידו היה שנתה חיה חיה בכלל מה דמשי אלא דלקדמי אקדומי וכמ"ש רש"י ד"ה דמקדמי דכל שקודם שנתה כה שניה להעד נפשה מעשה בני. והו"ל לרש"י לפרש דמאחרי שאומרים שאחר שהעידו נפשה המעשה וי"ע:

מרובה פרק שביעי בבא קמא

עד.

עין משפט
נר מצוה

צ"ח א מ"י פ"ע מה"ל
עדות הלכה 3:

מדיספא. בשמי כיתות. להכי תלי רישא כסיפא דרישא לא ימחא לן לאוקמה בשמי כיתות אלא ג' משום דקמי שהרי הרב אומר כן ואי דלא אחאי כה אחרימי מקמי דידעו ואמרו איפכא לא הוה ימחא ליה זבני דמפקי ליה לעבד לחירות אלא מדסיפא מיתוקמא

בשמי כיתות וע"כ במיפך והומה מוקמית ליה הלכך רישא נמי אוקי במיפך והומה: **שהרי העבד אומר כן.** דניחא ליה דמפקי ליה לחירות ויהי ליה דמי עין: **בפראי.** אומן שמומין: **אילימא דלא קמודו.** הנך בתראי צמנלא דעבד כלל אלא דקאמרי עמנו הייפס ומו לא מדי: **כוליה עבד.** בעי קמאי לשלומי: **ואפכינהו.** ואהנו ליה לרב לפוטרו מדמי עין שהן מרובין מדמי עין ומיהו עבד נפיק לחירות: **ואומינהו.** והכא ליכא למימר כדאמר רבא כרישא דלמאי כה אחרימי מקמי דידעו ואמרי איפכא סימא את עינו והפיל את שניו דאי אחאי כה אחרימי כרישא והדר אמרי הני הפיל את שניו וסימא את עינו כיון דלא אפומייהו פסקינן דינא אלא כדאשונים שמקיקים את הרב לדמי עין שישנו בכלל דמי עין של האחרונים אפילו נמלאו וזממין אלו האחרונים לא הו מחייבו דאין עדים וזממים מתחייבים עד שיגמר הדין על פיהם הלכך הך סיפא מוכחא לפוס ריהטא בשמי כיתות ומיפך והומה: **והכי דמי.** בין רישא ובין סיפא כיון דהשתא מוקמת לה במיפך והומה ובשמי כיתות עדים הכי דמי: **אי דמאחרי אחרוי בני כפראי.** כגון דאמרי קמאי יום ראשון הוה מעשה ואמו בתראי ואמרי יום שני הוה מעשה ואיפכא הוה: **אכתי כוליה עבד בעי לשלומי לרב.** דכי מחייבי ליה מיום ראשון להוליא עבדו לחירות אכתי לא הוה בר חיובא דהא ביום שני הוה מעשה ואכתי כוליה עבד בעי לשלומי לרב דכי אמו לאסודי לחיוביה לרב אכתי לאו בר חיובא הוה: **דמקדמי אקדומי בני כפראי.** שהם מודים דקודם שנתה כה ראשונה להעיד נפשה מעשה: **ואי דלא.** העמידו העבד לרבו דין קודם שנתה כה ראשונה להעיד אכתי כולי דמי עבד בעי שלומי דהא כוליה בעי אפסודיה מיניה דאכתי גברא לא מיחייב דאי ומפטר דמודה כגמס פטור ומירות דשן ועין קנסא הוה:

כדפרכינן לעיל צמר דמפקי ליה לחירות דמי עין בעי לשלומי ליה ויכולין לומר לטובתו צמו כדאמר בפ' היו בודקין (סנהדרין מה). דיכולין לומר לאוסרה על בעלה צמו וי"ל דלמאי דמוקי לה השתא במיפך והומה מקינן דאירי כשעמד כבר בדין ומסתמא כבר נתפרסם הדבר שאלא העבד לחירות והרב

בעלמו מודה דקתני שיהרצ אומר כן שעמד בדין וכל עיקר שבאין לדין עכשיו לפי שהעבד תובע דמי עינו ומזמין את הרב לדין ורבו מודה לו דמי עינו לכך כי אמו סהדי לא אמו אלא לגרע כמו של עבד שאם יבאו עדים על דמי עינו לא יבאו ממט בדבריהם ויודעים הם שיעבדו עדים אבל מעיקרא לא הוה ידעינן דמירי כשעמד בדין אפי"ן הרב מודה כמה פעמים לריך העבד לעדים דמודה כקנס פטור משום הכי פריך שפיר צמר דמפקי ליה לחירות כו' וא"כ למה דחק אכתי לאוקמי לסיפא במיפך והומה כיון דנעמד בדין מוקמינן לה יאמר שהעבד תובעו דמי עינו והרב מודה לו דמי עינו והניא עבד עדים להפיל את שניו וסימא את עינו וצאו עדים והזימוס וי"ל דודאי ה"ה כן שוה אם מיפך הוה ע"י הודאת הרב כמו על שני עדים אלא אורחא דמילתא נקט שאין רגילות הרב להודות כלל אלא כשי"ש עדים דבר:

דאכתי גברא לא מחייב. אין הטעם משום דאי הוה בעי הוה אחי לבי"ד ומודה ומיפטר דאפי"ן לשמואל דאמר לקמן (דף עה.) מודה כגמס ואח"כ צאו עדים חייב הכא כיון דלא עמד בדין לא חשבינן לגברא בר חיובא לענין קנס כדפרישית בסוף המנחה (לעיל ג). וס: **ד"ה איכא** בשמעמין להחלט השור: **ונמצאו זוטפים קמאי.** בהך סיפא הו"ל לומר שהעדים שהזכרו צברייתא שהזמו הם היו ראשונים משום דלריך לומר דפסקינן לדינא אפומייהו דאין העדים וזממים משלמים עד שיגמר הדין על פיהם ואם לא שצאו מחילה לא ה"מ למפסק דינא אפומייהו אבל כרישא אע"פ שצאו לסוף פסקינן דינא אפומייהו: **עבד בר דהו מיפר** קאמר כל דהו דלגמרי בדין לסייעיה: הוה

על החבלות הללו ע"י עדים אחרים צ"ד אחר ומיזבוה להניח העבד וצרת השתא אי קאמי בעלים קמן הא לא מהניא ליה הודאה וקתבע ליה האי עבד הפלת את שניו וסימא את עינו והעמדתין בדין ומתחייבת לי דמי עינו והניא עדים אלו על כך ואמו סהדי אחריו ואפכינהו ואמרו לא חייבינהו צ"ד אלא דמי עין ואומינהו הלכך בין רישא ובין סיפא אדמי עבד לא מחייבי דהא מבי"ד קמא נפק עבד לחירות אלא שוה היה מחויק בו אבל דמי עין משלמי לעבד צבנא דרישא דהא ממונא דעין אית ליה גביה מבית דין קמא וקבעו הני למיפטריה ובסיפא משלמי דמי עין לרב דקא מחייבי ליה אשקרא וע"כ בדאפכינהו מוקמת ליה דאי לאו הכי כיון דליכא סהדי אכי דינא קמא כוליה עבד בעי שלומי: **דוקיא דרבא.** דהכחשה תחילת הומה היא מהיכא: **אילימא מרישא.** דמוקי לה בשלש כיתות סוף סוף מי קא איתכחו דמיהו עדותן צטילה בהכחשה דקמאי הא אי לאו מיתומי דינא כותייהו פסקינן ויהיב דמי עין לדינא כולל עדות הראשונים ומשום הכי מהניא צנן תורת הומה אבל גבי שנים אומרים הרב וזממין אומרים לא הרב דאיתכחו קמאי ולא קטלינן ליה ולעולם! אימא לך כיון דצטיל סהדותייהו לא מהניא צנן תורת הומה: **מדישא.** מוכחא בשלש כיתות דקתני שהרי הרב אומר כן אלמא דאמו כה אחרימי כרישא דהוה מחייב ליה דמי עין: **סיפא נמי בשלש.** כיתות ונהי דלא אפשר דהוה כה אחרימי קודמת דא"כ דקמאי אמרי סימא והדר הפיל והני אמרי הפיל והדר סימא לא מיגמר דינא אפומייהו למיתן דמי עינא אלא דמי עין והו כולל דמירייהו וכיון דלא נגמר הדין על פיהם לא מחייבי הני מנעמי צבנומה דכה שליטת מיהו הכי מוקי לה דאמו הני צי תרי כרישא ואמרי הפיל והדר סימא ופסקינן לדינא אפומייהו כו': **דקא מחשבי לקמאי.** וצטלה עדותן ללא יהיב דמים הימרים וקתני דכי נמלאו וזממים על ידי כה שליטת משלמין: **אלא סיפא למה לי.** לאוקמה בדוחקא בשלש כיתות הא בתרי אפכינהו ואומינהו ורישא כדמשמע בשלשה ודלא כדאפכינהו ומיהו מינה ליכא למימדק מדי: ניפוק